

Становище

от проф. д-р Амелия Личева в конкурс за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в Област на висше образование 2. Хуманитарни науки

Професионално направление 2.1. Филология, докторска програма :
Литература на народите на Европа, Африка, Америка, Азия и Австралия
(Френскоезична швейцарска литература)

Докторант: Стилияна Петкова

Научен ръководител: проф. д-р Рени Йотова

Тема на дисертационния труд: „Другостта като лайтмотив в изграждането на женския художествен образ: творчеството на С. Корина Бий, Моник Ледерак и Ан-Лиз Гробети“

Докторантката Стилияна Петкова не просто отговаря, но и надхвърля минималните национални изисквания за образователната и научна степен „Доктор”. Публикациите, които са предложени, са много повече от изискуемия минимум и са публикувани в престижни издания. Авторефератът има собствена стойност и изключително коректно и подробно представя идеите и съдържанието на текста. Самата дисертация е написана на френски език и се състои от увод, 4 части с общо 14 глави с междинни заключения, заключение, библиография и приложения. Трудът обхваща 500 страници, от които 444 основен текст и 56 библиография, био-библиографични справки, синопсиси и илюстративен материал. Библиографията включва 296 заглавия на френски, английски и български език.

Първото, което може да се каже за предложения текст е, че и той надхвърля изискванията за дисертационен труд, който се защитава като т.нар. „малък

докторат“. Защото и като обем, и като поставени цели, и като реализация, е повече от това, което обикновено се предлага като текстове, които се защитават за образователна и научна степен „Доктор“. Може да се каже също така, че работата е значима както за родното литературознание, доколкото добавя нови гледни точки по въпроса за женското писане и теориите на другостта, както и защото въвежда нови имена от една малко позната у нас литература, но тя е важна и в по-широк план, доколкото такъв тип съпоставителни изследвания на трите писателки почти не са правени. Както отбелязва Стиляна Петкова „творчеството на изследваните писателки все още не е било обект – нито отделно, нито в сравнителен план – на по-пълно и задълбочено изследване, което да отчете тежестта на женската проблематика в произведенията им“. Само по себе си казаното е достатъчно, за да определим дисертационния труд като приносен.

Част от проблемите, върху които работата се фокусира, са свързани с дебата около женското писане и темата за другостта и цялата линия производни, произтичаща от нея – изграждането на идентичността и сложната философия във взаимоотношенията на аза с другия. Докторантката отлично познава теориите, свързани с проекта за женското писане, борави точно с понятията, но и опитва да даде своя принос към идеята за женското писане. Стреми се да разшири парадигмата, в която го полага, закономерно намесва постструктуралистката и деконструктивистката нагласа и го полага в полето на другостта. Иначе казано, залага на подривния потенциал на това писане и го мисли в посока всички онези деконструкции, които то извършва по отношение на утвърдените с времето предубеждения и стереотипи в рамките на бинарните отношения, на всички ония „домашни ангели“, ако цитираме Вирджиния Улф. Така понятието отлично работи и по посока на подобрените и анализирани художествени текстове. А и не забравя нещо изключително

важно – като всяко писане, и женското е продукт и на творческия потенциал на всяка отделно взета писателка.

Що се отнася до другостта, различните парадигми по посока аза и другия, разпознаване, удържане на другостта на другия, приемането му „без алергия“, онези модели на другото като оставане при своето или радикално скъсване със своето и пр., и пр. са проектирани в писането на разглежданите авторки и са важна част не само в конкретните анализи, но и в по-общите културологични постановки, които засягат теми като малки и големи литератури, център и периферия, водещ и маргинален, език и литература, ставане на понятието световна литература.

Казаното дотук обяснява и защо работата е толкова интердисциплинарна. От една страна тя сдвоява литература и философия, литература и политика, литература и културология, от друга събира и различни литературоведски подходи. Извън споменатите, редно е да отбележим още рецептивния, интертекстуалния, както и да подчертаем умело прокараните връзки между историзъм и теоретизъм, между близко и далечно четене. Не на последно място е важно да се открие и че Стиляна Петкова анализира и текстове, спадащи към много и различни жанрове, като се справя еднакво добре в четенето им. А тя не се ограничава само до стилистичното и тематично разнообразие на текстовете, с които работи, но залага и на примери от проза, поезия, драма, за да види и връзката на езика с жанра.

На едно място работата се пита дали проблематиката, с която се е захванала не е остаряла? Защото авторката знае, че много изследователи днес говорят за постфеминизъм, разглеждайки го като идеология, която едновременно инкорпорира, ревизира и деполитизира много от фундаменталните въпроси, които традиционно свързваме с феминизма. И постепенно се утвърждава, че феминизмът е постигнал целите си. Постфеминистката култура се

концентрира върху свободата на избор в пазарната икономика и идентичността като продукт на консумацията. Потреблението започва да се разглежда като стратегия за излекуване на възможните недоволства. Изграждането на жените като субекти и потребители, или може би като субекти само дотолкова, доколкото сме способни и желаем да консумираме, е една от базисните идеи, залегнала в основата на постфеминистката култура. Тялото, женското тяло продължава да бъде ключова категория за постфеминизма, но вече не през темите за майчинството и женския език, а тялото като обект на задоволяване на консуматорските страсти (шопинг терапията) и своеобразната „търговска колонизация“ на женските тела. Но въпреки тези промени, въпреки, че Стиляна Петкова има и съзнанието, че вече на мода са куйър теориите, които също поставят под съмнение проблематиката на традиционния феминизъм, тя защитава избора си както с множеството политически теми, които стоят пред феминизма и които не подминават половото противопоставяне, една от тях е тази за насилието над жени, така го защитава през самите избрани писателки и проблематиката в техните текстове. Да не говорим, че избраните писателки продължават да са и маргинализирани и то не само по отношение на световната литература, но и на франкофонската. Както казва Стиляна Петкова „Често недооценени от местната литературна критика, франкофонските писатели/писателки се радват още по-малко, при все качеството на тяхното художествено творчество, на признание на международната литературна сцена. Такъв е примерът с Моник Ледерак и Ан-Лиз Гробети или твърде късното признание на Корина Бий“. В този смисъл въпреки съмненията, изследването налага своята актуалност.

Като имам предвид важността на идеите, открити в дисертацията, сериозния и задълбочен начин, по който са мотивирани, както и демонстрираните

завидна ерудираност, анализизъм и способност да се проявява собствено мнение, убедено гласувам на Стиляна Петкова да бъде присъдена образователна и научна степен „Доктор” в Област на висше образование 2.

Хуманитарни науки

Професионално направление 2.1. Филология, докторска програма :

Литература на народите на Европа, Африка, Америка, Азия и Австралия

(Френскоезична швейцарска литература)

Проф. д-р Амелия Личева